



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 47. De excommunicatis animo pertinaci per annum manentib.
excommunicatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

indiee librorum prohibitoru: & iubetur coburi Ro me. & ubique per illusterrimos Cardinales Inqui sitores quorum de hoc edictum habetur in bullario litterarum Apostolicarum, sit in fine huius operis. d. Et punit cum pecunia, vel poena alia tempo rali. Quibus poenis afficiantur infideles in fide pec cantes, dixi plene supra super q. 44. vers. tales in qua Iudai. illud hic adiungam, pecuniariam poenam ce teris acerbiores futura Iudais est eum genus hom inum auarissimum.

Quaedam qua est mere contumelia. Hic lo cus deprauatus erat, nec poterat omnino intelligi quid sibi auctor vellet. in Barconensi enim impres so ita legebatur: Quaedam qua est mere causalis. in Sabellano ita: Quaedam qua est metalis. sed Bo noniensis, & codex Cardinalis de Gamba ra op. tu lerini, ex quibus est locus restitutus, ut est impres sus, qua restituitio facta vera est EymERICI solu tio, & similem blasphemiam distinctionem attulit auctor paulo antea q. 41. in principio. hanc obiectio nem paulo aliter soluit Panormitanus in dicto ca. postulasti. de Iudais. nu. 4. vers. puto respondendus, quem video. adde ibidem Felinum.

Hi in synagogis, illi in Mesquitis. Quas nos dicimus Ecclesias, Hebraei Synagogas, Sarraceni Mesquitas vocant. cap. consuluit. de Iudais. cle. ce dit. s. 1. de Iudais, & Sarrac. ubi glossa in verbo Mesquitis. In his autem si cupis scire quales ritus obseruent, legito quos citavi super q. 20. & 21. hu iusiuoai secunda partis.

Et ideo ritus Iudaeorum ab Ecclesia toleran tur, quia in illis habemus testimoniu fidei Chri stianae. Elegans est haec ratio. quam sumpsit EymERICUS ex beato Thoma. 2. 2. quest. 119. ar. 1. alio rum autem infidelium ritus multis sanctiombus in hibentur, l. 2. c. de paganis. l. 2. c. de sum. Trinit. & fide cath. l. conuenticula. c. de episcopis, & cler. Cle men. vnica de Iudais. ubi Cardinalis, nu. 3. & Ioan nes Imolenfis hanc discriminis rationem asserunt: quia Iudaei colunt vnum Deum, & verum, Sarrace ni vero Mahometum hominem facinorosum, & ne fandum: alij alias rationes asserunt, quas commem orat Ioannes Rojas tract. de haeret. par. 1. nume. 568. & sequentibus.

Illud addiderim monere beatum Thomam praeci tato loco, aliorum infidelium ritus posse quandoq; tolerari, praesertim vero cum salus, & conuersio eo rum inde facilius speraretur.

Animaduersionis autem poena decapitatio nem significat, &c. Hanc sententiam tunc veram esse credere, cum adijceretur verbum, seuerissima. iuxta glossam in l. nemo. verbo, seuerissima. c. de su. Trinita. & Felinum in c. ex litteris. nu. 22. de con sultatio. vel grauisima, iuxta glossam in l. vnice. ver bo, grauisima. c. nemini licere signu saluato. & in l. 2. c. de Eunuchis. verbo, poena grauisima, vel si miles voces, quae excessum significauit, dicta e gra matice superlatiua, vt acerrima, maxima, acerbissi ma. alias enim nomine animaduersionis, aut poena simpliciter prolata, non puto significari poena mor tis: sed arbitrium esset iudicis punire vt uellet, spe ciatu personarum, & delicti qualitate, iuxta doctri nam glossa in c. sane, verbo, punire. extra de celebr.

missa. adde Corsetu in suis singula. verbo, poena. 10. Obseruandum tamen est, quandoque nomine de bitae animaduersionis mortem intelligi. c. excommu nicamus. 4. de haere. & c. vt inquisitionis. s. prohibe mus. de haeret. lib. 6. & tradit Felyn. in d. c. ex litte ris. de consti. & EymERICUS hac ipsa quaestione, in solutione quinti argumenti ex legibus desumpti, nu me. 16. in fine.

Quo Iudaeo recuperato, & c. eundem fecerunt publice abiurare. Sed quomodo abiurabit Iudaeus qui nunquam fidem recepit? Nam re vera huic de seruire non potest forma cap. ego Berengarius. de co secrat. dist. 2. nec aliae vulgares abiurationum for mule, quae illis solum competunt, qui fidem Catholi cam sunt professi, abiurabit ergo in hunc modu quo ties talis casus occurrerit: Ego N. sacrosancta Dei lege posita coram me, & meis manibus tacta, iu ro me credere corde, & ore profiteor illam veritatem ac fidem, quam lex Dei sacrosancta docet, te net, & praedicat: ac in primis Deum esse inuocandum, solumque adorandum; & per consequens detestor eum et ortem, qui dicit daemones esse ad uocandos, eiq; diuinos honores tribuendos: aut similia, iuxta qualitatem errorum, quos aduersus fidem admisit. Iudaeus enim non iurat super Euange lia, quibus non credit, nec abiurat haesim, quae in ipsum non cadit. ac perinde dicendum est de abiura tione, vt diximus de iuramento supra in hac 2. par. super c. contra Christianos. s. Denique.

tudzus quo modo abiura bit.

Quo Iudaeo recuperato, & c. eundem fecerunt publice abiurare. Sed quomodo abiurabit Iudaeus qui nunquam fidem recepit? Nam re vera huic de seruire non potest forma cap. ego Berengarius. de co secrat. dist. 2. nec aliae vulgares abiurationum for mule, quae illis solum competunt, qui fidem Catholi cam sunt professi, abiurabit ergo in hunc modu quo ties talis casus occurrerit: Ego N. sacrosancta Dei lege posita coram me, & meis manibus tacta, iu ro me credere corde, & ore profiteor illam veritatem ac fidem, quam lex Dei sacrosancta docet, te net, & praedicat: ac in primis Deum esse inuocandum, solumque adorandum; & per consequens detestor eum et ortem, qui dicit daemones esse ad uocandos, eiq; diuinos honores tribuendos: aut similia, iuxta qualitatem errorum, quos aduersus fidem admisit. Iudaeus enim non iurat super Euange lia, quibus non credit, nec abiurat haesim, quae in ipsum non cadit. ac perinde dicendum est de abiura tione, vt diximus de iuramento supra in hac 2. par. super c. contra Christianos. s. Denique.

Q V A E S T I O XLVII.

De excommunicatis animo pertinaci per annum manentibus in excommunicatione.

S V M M A R I V M.

- 1. Excommunicatio poena spiritualis est pro mortali culpa inflicta.
2. In causa fidei excommunicatur aliqui in tribus casibus, & quibus.
3. Excommunicati praefati postquam per annum in tali excommunicatione sorduerint, vt haeretici sunt condemnandi.
4. Haereticus quomodo condemnatur tam penitens quam impenitens.
5. Consimili modo condemnandi sunt dicti excommu nicati.
6. Excommunicati ob alias causas, per annum sic perseverantes, haereticis suspicionem incurrunt.
7. Cum huiusmodi excommunicatis quo pacto sit procedendum.
8. Si citati tempore statuto no compareant, post annum quid agendum.
9. Et quid, si prius quam annus elabatur, compareant.
10. Et quid si intra terminum prescriptum.



Vadragesima septima questio est: Excommunicati, qui in excommunicatione per annum steterint animo contumaci seu pertinaci; an ut suspecti de heresi, vel ut heretici sint habendi sic, quod Inquisitorum hereticorum iudicio sint subiecti?

1. Ad hanc respon. demus, q. excommunicationis sententia quadam est pena spiritualis, que semper infligitur iudicio Ecclesie pro mortali culpa, quia pro contumacia, & inobedientia vel iuris vel iudicis. Hac autem contumacia interdum est in causa fidei, interdum in causa alterius rei: & consequenter excommunicatione interdum fertur propter contumaciam in causa fidei, interdum fertur propter contumaciam in causa alterius rei.

De excommunicatione in causa fidei.

2. Sunt igitur excommunicati in duplici genere: quidam namque sunt excommunicati in causa fidei; & hoc est in tribus casibus, quia vel pro eo quia fuerunt citati responsuri de fide, & renuerunt respondere seu comparere, & ut contumaces in causa fidei non ipso iure, sed a iudice excoicantur, iuxta c. Cum contumacia. de heret. lib. 6.

Vel quia impederunt officium Inquisitionis directe vel indirecte: seu ad hoc praestiterunt auxilium, consilium, vel fauorem: Et isti ipso iure sunt excommunicationis muerone percussis, iuxta c. Ut inquisitionis. §. prohibemus.

Vel quia crediderunt, receperunt, defensorunt, seu fauerunt hereticis: isti etiam ipso iure sunt excommunicati, iuxta c. excommunicamus itaque, §. credentes.

3. Omnes isti excommunicati in causa fidei, si per annum steterint in illa excommunicatione animo pertinacis, non ut suspecti de heresi tantum, sed ut heretici sunt condemnandi, ut patet de predictis citatis in cap. Cum contumacia. De impediendis patet etiam eo. tit. ca. Ut inquisitionis. §. prohibemus. De credentibus, receptoribus, defensoribus, & fautoribus eod. cap. Excommunicamus itaque. §. credentes. Isti omnes sunt ut heretici condemnandi. Non dicit, quod sint heretici, quia fortasse non sunt, quia in veritate non habuerunt errorem in mente, nec pertinaciam in defendendo errorem in voluntate, quae faciunt hereticum proprie: sed citati non comparuerunt timore, vel impediuerunt officium inquisitionis, seu fauerunt hereticis fauore, seu pecunia amore, sed dicit, quod sunt ut heretici condemnandi. Nam sicut notat Archidiaconus super cap. Accusatus. de heret. li. 6. in verbo orta, in prin. excommunicatus in causa fidei, qui per annum sic stetit, & si in veritate hereticus non sit, ab Ecclesia tamen, quae iudicat per exteriora, potest ut hereticus condemnari.

Relat. supra fol. 200.

4. Sed videamus quomodo hereticus condemnatur, & tunc videbitur quomodo talis excommunicatus debeat condemnari. Hereticus namque sic condemnatur, quia vel vult ab erroribus resistere, nec illos abiurare, nec satisfactionem ad arbitrium Episcopi, & Inquisitionis congruam exhibere, vel non. Si sic abiurat, iuxta cap. Ad abolendam; §. praesentia. de heret. & carceri perpetuo per sententiam detruditur, ut in iuxta cap. Excommunicamus.

2. §. si qui vero. Si autem non vult ab erroribus resistere, nec illos abiurare, nec satisfactionem ad arbitrium Episcopi, & Inquisitionis congruam exhibere, traditur ut in penitentibus brachio saeculari, animaduersione debita puniendus, iuxta allegatum c. Ad abolendam. §. praesentia.

5. Pari forma est excommunicatus per annum in causa fidei, condemnandus: Nam si vult abiurare errores, pro quibus est citatus, de fide responsurus, & excommunicatus, vel impedimentum inquisitionis officij, seu fautoriam, receptationem, & defensionem, pro quibus fuit excommunicatus, recipitur ad misericordiam, ut de penitentibus hereticis statim est dictum. Si autem non vult, tanquam impenitens hereticus, & contumax est tradendus curiae saeculari (ut de impenitentibus hereticis mox est dictum) ultimo supplicio feriendus.

6. Quidam vero sunt excommunicati non in causa fidei, sed pro contumacia in causa alterius rei: ut pote quia citati responsuri super quibusdam articulis, qui non erant fidei, vel alia ex causa renuerunt comparere: vel quia istud vel illud infra certum tempus eis praefixum noluerunt restituere, & similia, sine sint excommunicati a iudice (ut dictum est) siue a iure, ut pote, quia clericum vulnerauerunt, vel similia; omnes isti sic pro contumacia non in causa fidei, sed alterius rei excommunicati, si in illa excommunicatione stant per annum animo indurato, non carere serupulo hereticae prauitatis; immo leuiter de heresi statim efficiuntur suspecti, iuxta c. Grauem. de penit. & arg. de art. & quali. Cum bonae. Nec, ut dicit Host. in sum. tit. de heret. §. qualiter quis deprehendatur in heresi, facias vim in eo, quod decretales illae praedictae loquuntur de biennio, & trienno: variant enim factum, quia sic conuincatur, sed idem est etiam si per annum. Concordat gl. in allegato, Grauem. de penit. super verbo hereticus prauitatis, & gl. in cap. Excommunicamus itaque. in §. qui autem. super verbo, condemnatur, de heret. lib. 5. Concordat, & Archidiaconus, in et accusatus. li. 6. tit. de heret. super verbo, orta. Concordat & Hostien. vbi supra. Omnes isti notant, quod si quis per annum excommunicatus stetit pro contumacia in causa, quae non sit fidei, efficiatur suspectus leuiter de heresi, & ut responsurus de fide, potest citari.

7. Qualiter autem contra huiusmodi excommunicatos per annum non in causa fidei, sic procedendum, considerandum est, quod dominus Enneceus, Episcopus Gerundensis, & frater Nicolai Hymerici Inquisitor an. Domini MCCC. LXXIII. congregauerunt solemne concilium tam iustitiarum, quam personarum religiosarum peritarum, ut de concilio consilio daretur modus iuri conuictis contra excommunicatos per plures annos, per Episcopos, & Inquisitores a modo procedendi: & habita diuturna collatione modus, qui sequitur, est inuentus, & approbatus, & in libro curiae Episcopi insertus, ad habendam de eo memoria in futurum, modus autem talis est.

Excommunicatus namque per unum annum contumacis...

Excommunicatus namque per unum annum contumacis...

contumacis

continuum, vel per plures suspectus est de hære
si leuiter, rōne contumaciæ ad Ecclesiam tanto
tēpore continnata: vt patet per c. Grauem. extra.
de penis. & per c. Cū bono. de eta. & qua. & per
notata per Hostien. in summa. tit. de hæ. §. qua-
liter quis deprehendatur in hæresi. Suspectus au-
tem de hæresi, quatenus de fide respondeat, est
citandus, vt videatur si ambulat in tenebris, vel
in luce. Citerat ergo per t. piscopum, vel Inqui-
sitorum, vel eorum aliorum responsurus de fide,
cui vt comparere, terminus, congruus assigne-
tur, infra quē nisi comparuerit, sit excoicatus:
in litteris citationis ponatur hōc verbū: respon-
surus de fide; iuxta notata per Archidiaconum
in c. Accusatus. de hæret. lib. 6. super verbo, orta-
in principi; & iuxta notata per Host. in ca. In-
ter sollicitudines. de purg. cano. §. 1. Citatus igitur
taliter, vel cōparet infra terminū, vel renuit
comparere. Si renuit comparere, eo facto est ex-
communicatus tanquam contumax in causa fidei:
& consequenter aggrauatur, quia iam sit su-
spectus de hæresi vehemēter, per cap. Cum cō-
tumacia. extra de hæ. lib. 6.

8 Tunc, vel infra illum annum comparere, vel
non. Si nō tunc anno elapso est, vt hæreticus cō-
demmandus; transiit enim suspicio leuis in ve-
hementē, & vehemens in violentā, vt patet in c.
allegato. Cum contumacia. de hæ. lib. 6. & per
notata ibidem per Ioan. And. & Archidiaconū.
Taliter autē condemnandus, vel ante sententiam
redijt ad gremium Ecclesiæ paratus facere, quæ
Ecclesia voluerit mandare: & tunc recipitur ad
misericordiam, & recipitur vt hæret. penitēs ad
abiurationem, & carcerem perpetuam; iuxta ea.
ad abolendam. §. presentis. de hæ. lib. 4. & eodē
tit. cap. excommunicamus 2.

Si autem redire noluerit, vt impenitens hære-
ticus est relinquendus brachijs seculari, animadu-
erutione debita puniendus, per allegatum cap.
Ad abolendam. §. presentis.

9 Si autē infra illum annum non comparuerit,
quia excoicationem in causa fidei contumaciter
sustinuit, abiurabit, vt suspectus de hæresi vehe-
menter, iux. c. Accusatus in princ. de hæ. lib. 6.
Quo facto interrogabitur de fide, & articulis p
quo ad respondendum primo citatus fuerat, vt su-
spectus de hæresi leuiter: quia fuerat per vnū an-
num, vel plures annos in excoicatione pro contu-
macia. Et tunc uel respondet catholice, vel non:
Si non, fiet processus cōis per cap. Ad abolendam.
extra de hæ. lib. 5. Si autem responderet catholi-
ce, dicente sibi: Charissime, tu videris catholicus
verbo, quia dicis, & credis, quod Ecclesia mādāt:
sed contradicis facto, quia non facis prout Ecclē-
sia tibi iubet, immo resistis eidem contumaciter.
Quare, vt videremus clare de tua credentia: & si
amulas in tenebris, vel in luce, te citari feci-
mus, sed comparere, & respondere renuisti. Tūc
autem conditione persona, & negotij, pro quo
est excommunicatus, qualitate, & attentis atten-
dendis, assignabitur sibi tempus conueniens tūc
in colium, vel quatuor, vel plurimum, & mandabi-
tur sibi, & mandando monebitur literatōre, qua-

A tenus infra illud tempus faciat se absolu., aliās
ex tunc prout ex nunc, & econtra, excommuni-
cationis sit vinculo inodatus. Tunc si patet mā-
dato, & monitioni, habebitur intētum: si autem
non, & permiserit se incidere in dictam excom-
municationem, sequetur processus prædictus:
quia vel infra annum paruerit, vel non: & si sic,
vel si non, fiat vt dictum est prius: & per prædi-
ctum modum procedetur in primo casu, scilicet,
quando excommunicatus pro contumacia per
vnum annum, vel plures citatus responsurus de
fide noluerit comparere.

B Si autem talis excommunicatus, & respon-
sus de fide citatus, infra terminum comparuerit
assignatū, fiet processus prædictus: nam interro-
gabitur de fide, & articulis fidei. Et tunc uel re-
spondet catholice, vel non: Si non, fiet proces-
sus cōis per c. alleg. Ad abolendam. tanquam con-
tra illum, qui in hæresim incidit manifestē, quia
propria confessione. Si autem responderet catho-
lice, procedetur vt dictum est ante. Nam quia be-
ne respondet verbo, sed contradicis facto, assi-
gnabitur (vt dictum est) competens tempus, &
mandabitur eidem, & percipiendo monebitur,
quatenus infra illud tempus, & ei tres terminos
assignatos, vel vnum pro trino edicto, faciat se
absolui, aliās tanquam cōtumax in causa fidei sit
excommunicatus. Tūc vel permittit se noua ex-
communicatione ligari non parēdo, vel non: Si
non, habetur intentum: nihilominus potest sibi
indici abiuratio pro leui suspicione, quam incur-
rit: quia vltra quam per annum sustinuit excom-
municationem animo indurato. Si autem per-
mittit se excommunicari non parendo, fiet, vt di-
ctum est, quia vel per annum sustinet dictam ex-
communicationem, vel non: Si non, habetur in-
tentum: sed abiuratur, vt suspectus de hæresi vehe-
menter per ca. Cum contumacia. Si autem sus-
tinet per annum animo indurato: vel ante senten-
tiam patet, vel noua sic, habet intentum; sed re-
cipitur ad misericordiam, vt hæret. penitens ad
abiurationem, iux. ea. Ad abolendam. de hæ. lib. 5.
& carcerem perpetuum, iuxta ea. Excommu-
nicamus, 2. de hæ. lib. 5. licet post senten-
tiam in carcere possit dispensari, iuxta c. Vt com-
missi, de hæ. lib. 6. Si autem ante sententiam
non patet, tradetur per sententiam, vt hæret. im-
penitens curiæ seculari vltimo supplicio serien-
dus, vt in cap. alleg. Ad abolendam. Et ecce mo-
dus contra excommunicatos pro contumacia vl-
tra quam per annum per Eccles. procedendi.

C Si autem talis excommunicatus, & respon-
sus de fide citatus, infra terminum comparuerit
assignatū, fiet processus prædictus: nam interro-
gabitur de fide, & articulis fidei. Et tunc uel re-
spondet catholice, vel non: Si non, fiet proces-
sus cōis per c. alleg. Ad abolendam. tanquam con-
tra illum, qui in hæresim incidit manifestē, quia
propria confessione. Si autem responderet catho-
lice, procedetur vt dictum est ante. Nam quia be-
ne respondet verbo, sed contradicis facto, assi-
gnabitur (vt dictum est) competens tempus, &
mandabitur eidem, & percipiendo monebitur,
quatenus infra illud tempus, & ei tres terminos
assignatos, vel vnum pro trino edicto, faciat se
absolui, aliās tanquam cōtumax in causa fidei sit
excommunicatus. Tūc vel permittit se noua ex-
communicatione ligari non parēdo, vel non: Si
non, habetur intentum: nihilominus potest sibi
indici abiuratio pro leui suspicione, quam incur-
rit: quia vltra quam per annum sustinuit excom-
municationem animo indurato. Si autem per-
mittit se excommunicari non parendo, fiet, vt di-
ctum est, quia vel per annum sustinet dictam ex-
communicationem, vel non: Si non, habetur in-
tentum: sed abiuratur, vt suspectus de hæresi vehe-
menter per ca. Cum contumacia. Si autem sus-
tinet per annum animo indurato: vel ante senten-
tiam patet, vel noua sic, habet intentum; sed re-
cipitur ad misericordiam, vt hæret. penitens ad
abiurationem, iux. ea. Ad abolendam. de hæ. lib. 5.
& carcerem perpetuum, iuxta ea. Excommu-
nicamus, 2. de hæ. lib. 5. licet post senten-
tiam in carcere possit dispensari, iuxta c. Vt com-
missi, de hæ. lib. 6. Si autem ante sententiam
non patet, tradetur per sententiam, vt hæret. im-
penitens curiæ seculari vltimo supplicio serien-
dus, vt in cap. alleg. Ad abolendam. Et ecce mo-
dus contra excommunicatos pro contumacia vl-
tra quam per annum per Eccles. procedendi.

COMMENT. LXXII.

Que in his postremis questionib. traduntur ab
Eymérico vtilissima sunt, & vsi frequentia:
ideoque diligentissime perscrutanda, & intelligen-
da: quæ autem hac questione continentur, singu-
laria etiam sunt, & valde elaborata, de quib. viden-
di Zan chinus tract. de heret. cap. 9. num. 3. & seq.
Locat. in opere iudiciali verbo, excommunicari, nu-
2. & sequent. Repertorium Inquisitorum verbo,
excommunicare. §. si suspectus. copiose Archidiacono
nus.

Materiam huius
quæst. quæ
tractantur.

nus, Ioan. And. Geminianus. & Francus in c. cum
continencia. de her. lib. 6. Panorm. Felinus, & alij
in cap. excommunicamus 1. §. qui autem. de her. Si-
manca de catbo. inslit. tit. 27. nu. 4. idem in euchy-
ridio tit. 55. late rursus Panormitanus, & ceteri
in cap. grauem. de pœnis. Gondissalvus tract. de ha-
ret. 9. num. 2. & alij.

In hac questione Eymer. luculenter præ ceteris
docet quicquid in hac materia potest desiderari: quod
iterum ad praxim reuocans, explicat 3. par. in vlti-
mo modo processum fidei terminandi.

a Et si in veritate hæreticus non sit, ab Eccle-
sia tamen, &c. potest vt hæreticus condemnari.]
Idem obseruauit subtiliter idem Eymericus 3. par.
in vlt. modo processu fidei terminandi. nu. 112. vbi
adduxi rationem discriminis, vers. in secundo casu.
b Vltimo supplicio feriendus.] Her verba omif-
sa erant in Barcinonensi impresso, quæ sunt ex ma-
nuscriptis supplet a.

c Quidam vero sunt excommunicati non in
causa fidei, &c.] Nobilis est hæc distinctio, quæ tra-
dit etiam Abbas in dicto c. grauem. de pœnis. num.
7. vers. die tamen. idem indicat in c. postulasti. de
homicidio volunt. num. 4. vers. 2. queritur. Locutus
in opere iudiciali verbo, excommunicati, num. 2. &
dixi supra in hac 2. parte super dicto cap. grauem.
& iuxta hanc Eymerici doctrinam intelligendum
videtur decretum Concilij Tridentini, sessio. 25. sub
rub. de reformatione cap. 3. §. in causis quoque. sta-
tuentis inquiri posse in quemcumque persistentem
per annum in excommunicatione, tanquam in suspe-
ctum de hæresi.

Ex recepta tamen consuetudine sanctæ Rom. &
generalis Inquisitionis intelligo non solere procedi
contra excôicatos per annum, aut amplius, nisi fue-
rint excommunicati ex causa hæresis.

d Et frater Nicolaus Eymerici Inquisitor an-
no Domini 1368. Ita Barcinonensis impressus, et
codex Cardinalis de Gambara: sed in Sabellano, &
Bononiensi legitur anno Domini 1358. & potuit
quidem Eymericus iam eo anno fuisse creatus In-
quisitor, cum Nicolaus Rosell. cui ipse in hac officio
successit, ab Innocentio Sexto, qui floruit anno Do-
mini 1352. creatus fuerit Cardinalis, vt dixi in vi-
ta Eymerici initio huius operis præfixa.

e Contra excommunicatos per plures annos
&c.] Hic locus in omnibus codicibus erat mutilus,
& imperfectus, quem ita emendauimus, vt est im-
pressus ex codice Cardinalis de Gambara. ex his ta-
men quæ sequuntur apparet ita esse legendum: Con-
tra excommunicatos per vnũ, vel plures annos.
in Bononiensi, & Sabelliano legitur: Vt darent mo-
dum iurisdictionis, sed sequentia indicant legendũ
esse: Modus iuri consonus.

f Cui, vt compareat, terminus congruus assi-
gnetur.] Indefinite dixit, Cõgruus terminus assi-
gnetur, nam in arbitrio Inquisitoris positum est ter-
minum taxare, intra quem accedere quis debeat ad
respondendum de fide. in assignatione huius termi-
ni habenda ratio est temporum, locorum, & perso-
narum. & qualis sit huius rei modus, et praxis, tra-
dit eleganter Eymer. 3. par. tit. de forma citandi ab-
sentem, num. 131.

Qui per an-
num sustinet
excommuni-
cationem su-
spectus sit de
hæresi.

Quo an. crea-
tus sit Eyme-
ricus inquisi-
tor.

Locus testi-
tucus.

Inquisit. ter-
minum taxat
intra quem
veniant cita-
ti ad respon-
dendum de
fide.

A g In litteris citationis ponatur hoc verbum, re-
spondens de fide.] Hæc citatio verbalis est, quæ
fit per litteras, vel nuntium, in qua hoc est obserua-
dum: cum reus, qui citatur non est contumax, aut fa-
cile capi potest, non est necesse addere verbum hoc, Re-
spondens de fide: sed generaliter ei præcipitur, vt
se coram Inquisitoribus sistat. clem. 1. de her. Cor-
rad. Brun. li. 4. de her. c. 6. Simancas de catbo. inslit.
tit. 44. nu. 12. quod si reus contumax fuerit effectus
nec facile capi potest, addendum est tunc in citatione
verbum, Respondens de fide, iuxta cap. cum con-
tumacia. vbi Doctores de her. lib. 6. obseruata ead-
forma, quam tradit Eymer, præcitato loco, & au-
thor quidam innominatus tract. de forma proceden-
di contra inquisitos de hæresi, in rub. de heret. con-
tumacibus. & in rub. de materia processu inquisi-
tionis. cetera tradidi infra, par. 4. num. 131. & su-
per quest. 42.

B h Te citari fecimus, sed comparere, & respon-
dere renuisti.] Hæc verba deerant in Barcinonensi
impresso, & Bononiensi, & codice Cardinalis de
Gambara, quæ suppleuimus ex Sabellano, nam ad
sensum perficiendum omnino desiderantur.

i Licet post sententiam in carcere possit dispen-
sari.] Dispensant autem in iure communi inquisito-
res quilibet priuati per textum in c. vt commissi. §.
necnon, de her. li. 6. sed hoc priuatis Hispanie In-
quisitoribus interdicitur est per particulares inquisito-
nis eius prouincie instructiones, quibus cauetur, vt sy-
lus inquis. generalis dispensare possit: Quanto autem
tempore elapso dispensari possit, tradit Simancas de ca-
tbo. inslit. tit. 16. nu. 21. et seq. dixi copiose 3. par. su-
per 10. modo processum fidei terminandi, & alibi
sepius, quæ cum non sint huius loci, libenter omitto.

QVAESTIO XLVIII.

De Schismaticis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Differentia inter hæresim, & schisma.
- 2 Diuidi ab Ecclesia hisariam contingit.
- 3 Schismatici aliqui non sunt hæretici, & qui.
- 4 Aliqui vere sunt hæretici, & vt tales tra-
ctandi.

Q Vadragesimo octaua quaest. est: Schi-
matici, an hæretici sint habendi sic, vt
Inquisitoris hæreticorum iudicio sint
subiecti.

- 1 Ad hanc respondemus, quod inter schisma-
& hæresim est differentia, vt habetur 24. q. 3. ca.
Inter hæresim. Nam schisma dicitur diuisionem:
hæresis autem errorem: vnde à schismate dicti
sunt schismatici, quia ab Ecclesia diuisi.
- 2 Aliqui autem ab Ecclesia duob. modis pos-
sunt diuidi, loquendo de his, qui fidem receperunt
Quidam namque sunt diuisi ab Ecclesia quo ad
obedientiam solum, nullum habentes de creden-
dis errorem in mente, nec de defendendo erro-
rem, & pertinaciam in voluntate.
- 3 Et tales non sunt hæretici in re, nec habendi
post.